

Zbigniew Czerski

"Prawo ubezpieczeń gospodarczych :
teksty przepisów, orzecznictwo,
komentarz", Kazimierz Karśnicki,
Janusz Ławrynowicz, Warszawa 1969
: [recenzja]

Palestra 14/12(156), 49-51

1970

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dla ścisłości należy zaznaczyć, że niecelowość kary grzywny, unormowana w art. 57 § 2 k.k. z 1932 r., nie była jednak wąsko rozumiana jako wyłączny tylko względ na warunki materialne i bytowe oskarżonego. Sąd Najwyższy w szeregu wyroków (np. OSNKW 68/63) wyjaśnił, że celowość kary grzywny oceniać należy również z punktu widzenia charakteru sprawy, okoliczności czynu, a nawet wymagań prewencji ogólnej.

Zresztą wysunięta obawa niemożności zapłacenia grzywny nawet w wysokości minimalnej, przy uwzględnieniu najbardziej łagodzących okoliczności, jest raczej zarzutem teoretycznym, zwłaszcza w konkretnych wypadkach występku prowadzenia pojazdów mechanicznych w stanie nietrzeźwości.

Dotychczasowe doświadczenia wskazują, że regułą będzie uiszczanie przez skazanych grzywnien orzeczonych w niewysokim rozmiarze. Względ ten, jak należy domniemywać, wpłynął m.in. na unormowanie kary zastępczej w art. 37 § 1 k.k. w ten sposób, że sąd określa karę zastępczą pozbawienia wolności dopiero na wypadek nieuiszczenia grzywny przekraczającej 1 000 zł.

Nie można pominąć wreszcie, że zarówno „ograniczenie wolności”, jak i „grzywna” są karami, a więc posiadać muszą ze względu na swą istotę element dolegliwości. Nie należy więc traktować „ograniczenia wolności” jako środka karnego pozbawionego dolegliwości lub uważać go niezgodnie z przepisami za środek o mniejszym stopniu dolegliwości niż grzywna.

Powyższe rozważania prowadzą do wniosku, że argumenty mające wynikać zarówno z interpretacji wymiaru kary jak i z celowości stosowania grzywny nie mogą być uznane za przekonujące. W razie istnienia więc okoliczności wymaganych przy stosowaniu nadzwyczajnego łagodzenia kary okoliczności te podlegają uwzględnieniu przy przestępstwach z art. 28 cyt. ustawy, ale tylko w ramach trybu „zwyczajnego” uwzględnienia okoliczności łagodzących oraz w granicach kary pozbawienia wolności i grzywny.

W konsekwencji przyjętego stanowiska należy się zatem opowiedzieć w omawianej sprawie za poglądem, że za przestępstwa przewidziane w art. 28 ustawy z dnia 10 grudnia 1959 r. o zwalczaniu alkoholizmu nie może być wymierzona kara ograniczenia wolności.

RECENZJE

Kazimierz Karśnicki, Janusz Ławrynowicz: *Prawo ubezpieczeń gospodarczych. Teksty przepisów, orzecznictwo, komentarz*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1969.

Zagadnienie ubezpieczeń, ich zakresu, pojęcie stosunku ubezpieczenia i umowy ubezpieczenia — to problemy, z którymi styka się każdy prawnik w swej codziennej praktyce sądowej czy administracyjnej.

Polska literatura prawnicza, opierając się na bogatym orzecznictwie oraz licznych rozprawach teoretycznych, wnikliwie opracowała problematykę ubezpieczeń społecznych, które w naszym ustroju stanowią istot-

ny element konstytucyjnych uprawnień obywatelskich.

Odmienne jednak rzecz się przedstawia, jeśli chodzi o ubezpieczenia, które określamy mianem ubezpieczeń gospodarczych. Nie są to tylko ubezpieczenia dobrowolne, oparte na umowie stron, skoro w licznych wypadkach istnieje ustawy przymus ubezpieczenia, jak np. przy obowiązkowym ubezpieczeniu budynków. Ten najstarszy historycznie rodzaj ubezpieczenia przymusowego, obejmujący ongiś w zasadzie tylko ubezpieczenie od ognia i znany każdemu obywatelowi jako tzw. ubezpieczenie ogniowe, jest dziś poważnie rozszerzony i unowocześniony. Warto tu może podać, iż obecnie PZU odpowiada również m.in. za szkodę wyrządzoną w ubezpieczonych budynkach nawet przez przymusowe lądowanie lub upadek samolotu (rozp. Rady Min. z dn. 20.IX.1957 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia budynków — Dz. U. Nr 52, poz. 254 z późniejszymi zmianami).

Niezastąpioną zaletą tego rodzaju książki jak recenzowana jest kompletność przepisów odnoszących się do tego działu prawa, który jest przedmiotem książki.

Książka zawiera wszystkie przepisy dotyczące problematyki ubezpieczeń gospodarczych, uszeregowane systematycznie w zależności od działu, do którego się te przepisy odnoszą. A jest to problematyka niezmiernie bogata.

Kodeks cywilny, regulujący umowę ubezpieczenia w osobnym tytule (art. 805 — art. 834), dzieli ubezpieczenia na dwa odrębne działy: majątkowe (art. 820—828) i osobowe (art. 829—834). Obydwaj autorzy, doświadczeni specjaliści w zakresie prawa ubezpieczeń, rozpoczynają swą książkę od omówienia właśnie tych nadrzędnych niejako dla prawa ubezpieczeniowego przepisów, zaopatrując je ko-

mentarzem i orzecznictwem Sądu Najwyższego.

Następnym zaś z kolei, mającym zasadnicze znaczenie dla prawa ubezpieczeń gospodarczych aktem prawnym jest ustawa z dnia 2 grudnia 1958 r. o ubezpieczeniach majątkowych i osobowych.

Książka adwokatów Kazimierza Karśnickiego i Janusza Ławrynowicza odznacza się przejrzystym układem, który pozwala na szybkie i łatwe orientowanie się w bogactwie zgromadzonego materiału.

Praca ich składa się z czterech rozdziałów obejmujących: 1. przepisy ogólne, 2. ubezpieczenia obowiązkowe, 3. ubezpieczenia majątkowe dobrowolne (umowne) i 4. ubezpieczenia osobowe dobrowolne (umowne). Taki układ książki pozwala każdemu praktykowi posługiwać się nią bez trudu w codziennej pracy.

Szczególną zaletą jest zamieszczenie w książce — obok całości aktów normatywnych, jakie w tej materii zostały ogłoszone — również kompletnego zbioru tzw. ogólnych warunków ubezpieczeń, mających zastosowanie przy ubezpieczeniach dobrowolnych. A jest tych ogólnych warunków ubezpieczeń niemało, bo aż 34 rodzaje. Nie były one dotychczas nigdzie publikowane, a ich kompletny zbiór w książce ogólnodostępnej ukazał się u nas po raz pierwszy.

Wśród tych ogólnych warunków ubezpieczenia figuruje nie tylko ubezpieczenie od uszkodzeń pojazdów samochodowych, znane potocznie jako auto-casco, ale figurują również inne rodzaje ubezpieczeń, mniej znane, jak np. ubezpieczenie szyb i innych przedmiotów szklanych, od stłuczenia albo ubezpieczenie pasiek, hodowli jedwabnika morwowego itp.

Książka zawiera szczegółowe omówienie definicji poszczególnych pojęć z dziedziny prawa ubezpieczeń gos-

podarczych, jak np. pojęcia nieszczęśliwego wypadku, przy czym autorzy oparli się tu zarówno na doktrynie jak i na orzecznictwie Sądu Najwyższego.

Problematyka prawa ubezpieczeń gospodarczych coraz częściej pojawia się na wokandzie sądów, przy czym nie tylko na tle zagadnień związanych z ubezpieczeniem komunikacyjnym. Rozwój nowoczesnej, intensywnej gospodarki, przekształcenie się Polski we współczesne państwo przemysłowe, dokonane w wyniku przemian gospodarczych ostatniego dwudziestopięcioletnia, uczyniło ubezpieczenia gospodarcze integralnym elementem obrotu gospodarczego, a co za tym idzie — prawnego.

Jeszcze częściej niż na wokandę sądów trafiają sprawy ubezpieczeniowe na wokandę komisji arbitrażowych, których orzecznictwo jest również cytowane przez autorów książki.

Ubezpieczenie gospodarcze obejmujące mienie i odpowiedzialność cywilną jednostek gospodarki społeczno-

nej rodzi wiele problemów prawnych. A to bogactwo problematyki prawa ubezpieczeń gospodarczych, jego coraz szersze zastosowanie w praktyce zmusza nas wszystkich do coraz większego interesowania się tym działem.

Judykatura, jaka powstaje nieustannie w tej dziedzinie, jest odbiciem nie tylko analizy problemów prawnych, ale także rozwoju nowych postaci zjawisk gospodarczych, powinna więc ona być na bieżąco w tego rodzaju pracach cytowana.

Komentarz Kazimierza Karśnickiego i Janusza Ławrynowicza wyczerpuje całość zagadnień związanych z problematyką prawa gospodarczego.

Pożyteczna ta książka szybko znikła z półek księgarskich. Życzyć by sobie należało, aby następne wydanie w szerszym stopniu uwzględniało tezy orzecznictwa Sądu Najwyższego i Głównej Komisji Arbitrażowej.

Adw. Zbigniew Czerski

NACZELNA RADA ADWOKACKA

A. Uchwała Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej

WARUNKI I TRYB USPRAWIEDLIWIANIA NIESTAWIENICTWA Z POWODU CHOROBY ADWOKATA-OBROŃCY W SPRAWACH KARNYCH

(uchwałą z dnia 19 listopada 1970 r.)

W związku z opublikowanym w Dzienniku Ustaw Nr 27, poz. 218 z dnia 10.XI.1970 r. rozporządzeniem Ministrów Sprawiedliwości, Obrony Narodowej oraz Zdrowia i Opieki Społecznej w sprawie warunków i trybu usprawiedliwiania niestawiennictwa z powodu choroby uczestników procesu w sprawach karnych, z którego treści wynika w § 1 zwolnienie obrońców oraz pełnomocników-adwokatów od obowiązku przedstawiania zaświadczeń lekarza sądowego dla usprawiedliwienia nieobecności w toku procesu w sprawach karnych, Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej uchwala, co następuje: